FIL-PRIM'AWLA TAL-QORTI ~IVILI

IM}ALLEF

ONOR. JOSEPH R. MICALLEF LL.D.

ILLUM il-}amis, 10 ta' Jannar, 2002

Kaw\a Numru 6
~itazz. Nru. 1880/00JRM

Carmelo *sive* Nenu **D'AMATO**, Emanuel *sive* Leli D'Amato, Xandru D'Amato, Joseph D'Amato u {u\eppi D'Amato

vs

Carmelo **CAMILLERI**

Il-Qorti:

Rat l-Att ta`-~itazzjoni mressaq fil-15 ta'Settembru, 2000, li bih l-atturi ippremettew:

Illi l-atturi huma ilkoll membri tal-familja D'Amato;

Illi l-antenati tal-atturi u `ioe' Fran[isk D'Amato, Kalan` D'Amato u Annunziato D'Amato kienu jaqilg]u l-g]ejxien tag]hom u tal-familja minn fuq il-ba]ar u g]al dan l-iskop kellhom diversi qxur tal-ba]ar, im]azen u marbat [ewwa Wied i\-|urrieq;

Illi dawn it-tlieta kienu qasmu bejniethom u g]ad li Xandru D'Amato \arma totalment mix-xog]ol tal-ba]ar Fran[isk u Annunziato a]wa D'Amato baqg]u ja]dmu fuq il-ba]ar;

Illi g]alkemm Fran[isk u Annunziato D'Amato mietu, l-atturi, li huma dixxendenti diretti tag]hom, g]adhom sal-lum jiddetjenu bejniethom, sew l-im]a\en kif ukoll il-marbat [ia indikat;

Illi qatt ma kien hemm xi perjodu li fih huma ma kellhomx qxur tal-ba]ar;

Illi l-konvenut huwa mi\\ewweg lil bint Kalan` D'Amato u peress illi huwa kien ukoll xtara qoxra, li ma kellux post fejn jorbota, wara li [ie mke``i minn fuq marbat ie]or, il-membri tal-familja D'Amato tawh permess jorbot fuq il-marbat;

Illi dan il-permess ing]ata b'sens ta' rispett u b'mera tolleran\a;

Illi issa l-konvenut qieg]ed je\er`ita pussess u qieg]ed jippretendi li dan il-marbat huwa tieg]u u li Carmelo D'Amato ma g]andux dritt jorbot fuq l-istess marbat u g]amel]bula godda;

Illi l-konvenut [ie interpellat diversi drabi sabiex jivvaka l-post minnu okkupat fuq il-marbat [ia ndikat stante illi huma g]andhom bzonnu;

G]alhekk l-atturi talbu lil din l-Onorabbli Qorti g]aliex m'g]andhiex wara li jing]ataw id-dikjarazzjonijiet u provvedimenti kollha opportuni:

1. Tiddikjara u tidde`iedi illi l-konvenut qed jokkupa l-marbat f'Wied i\-|urrieq ming]ajr ebda titolu legali, liema titolu huwa proprjeta' ta' l-atturi;

2. Tikkundanna lill-istess konvenut sabiex fi zmien qasir u perentorju jirrilaxxa l-pussess ta' l-imsemmi marbat sabiex b'hekk jirrientegra lill-atturi fil-pussess s]i] u mhux imxekkel tal-proprjeta' tag]hom;

3. In difett, l-atturi, jew min minnhom, ikun awtorizzat jag]mel ix-xog]ol ta' tne]]ija ta']bula proprjeta' tal-konvenut u reintegrazzjoni li jkun me]tieg ta]t id-direzzjoni ta' Perit nominand;

Bl-ispejjez kontra l-konvenut li huwa n[unt sabiex jixhed u g]as-subizzjoni;

Rat id-Dikjarazzjoni ma]lufa u n-Nota tax-Xiehda tal-atturi, flimkien mad-dokument mag]ha mehmu\;

Rat in-Nota mressqa fit-13 ta' Novembru, 2000, li biha l-im]arrek e``epixxa:

1. Illi, in linea preliminari u ming]ajr ebda pregudizzju g]al li [ej, il-mertu tal-kaw\a odjerna [ia [ie ezawrit u de`i\ hekk kif tindika s-senten\a tal-Qorti tal-Appell datata 30 ta' {unju, 2000 fl-ismijiet "Carmelo Camilleri vs Carmel D'Amato" (~itazz. Nru. 1101/94);

2. Illi, ukoll preliminarjament, il-konvenut g]andu ji[i liberat mill-osservan\a tal-[udizzju stante li l-permess tal-marbat illum g]adda f'idejn terzi u g]alhekk ma jista' qatt ji[i ddikjarat illi l-konvenut qed jokkupa xi marbat;

3. Illi l-kaw\a kif redatta m'hux [uridikament proponibbli stante li l-permessi tal-marbat ing]ataw mill-awtoritajiet kon`ernati u bla ebda mod ma jintirtu;

4. Illi, ming]ajr ebda pre[udizzju g]as-suespost, il-pretenzjonijiet tal-atturi huma infondati fil-fatt u fid-dritt stante illi l-marbat in kwistjoni ilu g]and il-familja u tal-konvenut g]al [enerazzjonijiet s]a];

Rat id-Dikjarazzjoni ma]lufa u n-Nota tax-Xiehda tal-im]arrek Carmelo Camilleri;

Rat in-Nota mressqa mill-im]arrek fis-7 ta' Di`embru, 2000[1], li biha huwa esebixxa kopja ta' sentenza mog]tija mill-Qorti tal-Appell fit-30 ta' {unju, 2000, u dan fid-dawl tal-e``ezzjoni preliminari tieg]u tal-[udikat;

Semg]et it-trattazzjoni tal-Avukati dwar l-imsemmija e``ezzjoni tal-[udikat imqanqla mill-im]arrek;

Rat l-atti kollha tal-kaw\a;

Rat id-Degrieti tag]ha tat-30 ta' Jannar, 2001, 8 ta' Marzu, 2001, 26 t'April, 2001, 17 ta' Mejju, 2001, 14 ta' {unju, 2001, u 4 t'Ottubru, 2001, li bihom]alliet il-kaw\a g]ad-de`i\joni dwar l-imsemmija e``ezzjoni;

Ikkunsidrat:

Illi l-atturi fet]u din il-kaw\a biex din il-Qorti tidde`iedi li l-im]arrek m'g]andu l-ebda jedd jew titolu fuq marbat tad-dg]ajjes f'Wied i\-|urrieq li jinsab fil-pussess tieg]u, u biex huma jit]allew ju\aw l-imsemmi marbat mill-[did u ming]ajr xkiel;

Illi, g]al din l-azzjoni, l-im]arrek laqa' billi, fost l-o]rajn, qieg]ed jg]id li di[a kien hemm de`i\joni mill-Qrati u g]alhekk il-kwestjoni ma tistax tinfeta] mill-[did b'kaw\a o]ra;

[1] Pa[[. 17 sa 31 tal-pro`ess

Illi, waqt it-trattazzjoni ta' din l-e``ezzjoni, l-abbli difensur tal-im]arrek tenna li l-kwestjoni kollha hija msejsa fuq i\-\ew[premessi ewlenin li huwa jgawdi l-pussess tal-marbat u li huwa mag]ruf mill-Awtorita' Marittima Maltija b]ala l-pussessur tal-istess marbat.. I\id jg]id li din hija l-kwestjoni li [iet de`i\a fis-sentenza li a ba\i tag]ha qieg]ed iressaq l-e``ezzjoni pre\enti. U, filwaqt li l-premessi tal-Att ta`-~itazzjoni jimplikaw li l-marbat huwa proprjeta' tal-atturi, l-im]arrek ji`]ad li marbat jista' jappartieni lil xi]add b'jedd ta' proprjeta';

Illi, min-na]a tag]hom, l-atturi ressqu l-argument li filwaqt li l-kaw\a maqtug]a mill-Qorti tal-Appell kienet wa]da possessorja, din tag]hom tallum hija wa]da petitorja, u g]alhekk jonqos l-element ewlieni tal-identita' tat-talba, u dan minbarra li ma je\istix lanqas l-element daqstant ba\ilari tal-identita' tal-partijiet ;

Illi hemm qbil [enerali mill-kittieba u wkoll minn g]add ta' de`i\jonijiet tal-Qrati tag]na dwar x'inhuwa me]tie[biex l-e``ezzjoni tal-[udikat titqies mist]oqqa u tintlaqa'. Dawn huma li l-kaw\a li fiha tittella' l-e``ezzjoni tintwera li jkollha t-tliet elementi ta' (a) l-istess o[[ett (*eadem res*), (b) l-istess partijiet (*eadem personae*) u (`) l-istess mertu (*eadem causa petendi*) b]al dawk fis-sentenza li tkun ing]atat qabel. Huwa siewi li wiehed i\omm quddiem g]ajnejh ukoll il-massima li biex dik l-e``ezzjoni tirnexxi je]tie[li t-tliet elementi jridu jikkonkkorru g]ax, fin-nuqqas, ma jistax jing]ad li l-]a[a hija l-istess (*nisi omnia concurrunt, alia res est*);

Illi l-e``ezzjoni tal-[udikat tissemma fl-artikolu 730 tal-Kodi`i tal-Organi\\azzjoni u Pro`edura ~ivili b]ala wa]da li dwarha g]andha ting]ata de`i\joni b'kap g]aliha, ukoll jekk tinqata' flimkien mal-mertu fid-de`i\joni finali;

Illi, kif ing]ad f'g]add ta' de`i\jonijiet, l-e``ezzjoni tal-[udikat g]andha b]ala sisien tag]ha l-interess pubbliku u hija ma]suba biex t]ares i`-`ertezza tal-jeddijiet li jkunu [ew definiti f'sentenza, li tbieg]ed il-possibilita' ta' de`i\jonijiet li jmorru kontra xulxin u li ttemm il-possibilita' ta' kwestjonijiet li jibqg]u miftu]a bi]sara tal-jeddijiet stabbiliti bis-sentenza illi tkun ing]atat;

Illi min]abba l-fatt li dik l-e``ezzjoni timmira li twaqqaf azzjoni li jkun altrimenti jist]oqqilha ti[i meqjusa minn qorti, l-e``ezzjoni tal-[udikat g]andha tkun ta' interpretazzjoni dejqa, tant li, f'ka\ ta' dubju, l-[udikant g]andu jaqta' kontra dik l-e``ezzjoni[2];

Illi, min-na]a l-o]ra, dan il-prin`ipju huwa mwie\en b'dak l-ie]or daqstant g]aqli li, fejn kwestjoni tkun [iet definita u trattata, s-sentenza ssir irrevokabbli jekk, wara li ti[i appellata jew ritrattata, ti[i konfermata; jew, jekk ma ti[ix appellata jew ritrattata fi\-\mien li tippreskrivi l-li[i, ma ssir l-ebda pro`edura o]ra li tattakka lil dik is-sentenza.[3] Dan il-prin`ipju jissa]]a] meta l-kwestjoni li dwarha tinfeta] it-tieni kaw\a jkun di[a' je\isti fil-waqt li ting]ata s-sentenza fl-ewwel kaw\a[4];

Illi n-nuqqas ta' qbil bejn il-partijiet f'din il-kaw\a f'dan l-istadju huwa dwar l-element tal-identita' tat-talba u l-ie]or tal-identita' tal-persuni tal-kawza maqtug]a f"{unju tal-2000. L-atturi, kif ing]ad, jis]qu li t-talba tag]hom tal-lum hija g]al kollox miftuma minn dak li dde`idiet il-Qorti tal-Appell. Kif inghad i\jed 'il fuq, l-atturi qeg]din jitolbu dikjarazzjoni li l-im]arrek qed l\omm]a[a li hija tag]hom u li dan qieg]ed jag]milha u jippersisti f'im[iebtu ming]ajr titolu jew jedd u minkejja li ntalab l]allihom ju\aw]wejji[hom bla xkiel;

Illi <u>dwar l-element tal-identita' tat-talba</u> nqalg]u g]add ta' diffikultajiet matul i\-\mien dwar it-tifsira xierqa li jmissha ting]ata lill-fra\i l-"istess kaw\ali" (*eadem causa petendi*), l-i\jed dwar kemm g]andha titwessa' t-tifsira tal-identita' bejn dak li jkun [ie de`i\ u dak li jkun qieg]ed jintalab fit-tieni kaw\a. Huwa tassew ovvju li l-e``ezzjoni tal-[udikat tintrabat ma' l-e\istenza ta' sentenza; il-kwestjoni hija jekk tintrabatx biss mal-parti dispositiva tag]ha (fil-kliem strettament u\ati mill-[udikant fl-ewwel sentenza) jew inkella jekk tintrabatx ukoll mal-konsiderazzjonijiet jew motivazzjonijiet li jintag]mlu u li jwasslu g]al dik is-sentenza. L-atturi, fis-sottomissjonijiet tag]hom,

---

[2] Ara, per e\empju, App. **5.10.1998** fil-kaw\a fl-ismijiet ***J. Camilleri vs L. Mallia*** (Kollez. Vol: **LXXXII.ii.305**), u s-sentenzi hemm imsemmija;
[3] Ara P.A. **11.3.1949** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Cassar Parnis vs Soler*** (Kollez. Vol: **XXXIII.ii.344**);
[4] P.A. GV **27.6.1995** fil-kaw\a fl-ismijiet ***A.P. Farru[ia noe vs T. Bor[Reveille et***;

jis]qu bl-akbar qawwa li l-kwestjoni li dwarha titressaq l-e``ezzjoni tal-[udikat jehtieg li, fil-fatt, tkun [iet effettivament de`i\a fl-ewwel sentenza u mhux biss setg]et [iet de`i\a[5];

Illi din il-Qorti fittxet l-g]ejjun ta' dritt li minnhom]ar[et u xxettlet id-duttrina tal-[udikat f'dan ir-rigward, b'mod partikolari dak li jg]allmu l-awturi Aubry u Rau u Laurent. M'huwiex g]alxejn li l-li[i tipprovdi[6] li s-sentenza g]andha tkun motivata u li jing]ataw ir-ra[unijiet li fuqhom il-Qorti tkun sejset id-de`i\joni tag]ha. Huwa min]abba dawk ir-ra[unijiet li wie]ed jista' jifhem x'ikun wassal lill-Qorti taqta' l-kaw\a kif fil-fatt qatg]etha. Kien g]alhekk li jing]ad li d-dispo\ittiv ta' sentenza m'g]andux jittie]ed separatament mill-motivat, imma ghandu ji[i minn dan definit u spjegat[7];

Illi dan it-tag]lim [ie mfisser u mtenni wkoll b'mod `ar]afna fis-sentenza tal-Qorti tal-Appell tas-**26 ta' Mejju, 1967** fil- kaw\a fl-ismijiet <u>*Grima vs Fava et*</u> (Kollez. Vol: **LI.i.325**) li g]aliha u r-rassenja ta' [urisprudenza msemmija fiha ssir riferenza;

Illi, fil-qosor jing]ad li, jekk bejn it-talbiet tat-tieni kaw\a u dak li [ie de`i\ fl-ewwel kaw\a jkun hemm kontradizzjoni u impossibilita' ta' ko-e\istenza, allura jirrikorri r-rekwi\it tal-identita' tal-o[[ett[8];

Illi l-Qorti qieset ukoll x'qalu l-qrati Maltin dwar il-parametri ta' l-*eadem causa petendi*, u ssib li dawn kollha jduru mal-punt ewlieni li l-identita' m'hijiex mistennija li tkun g]al kollox assoluta biex tista' tirnexxi l-e``ezzjoni tal-[udikat fuq dan il-punt[9];

Illi f'dan il-ka\ hemm il-kwestjoni tal-g]amla ta' kaw\a involuta, fis-sens li din l-azzjoni, kif impostata, tinbena fuq talbiet li jirradikaw it-titolu u mhux biss il-pussess. Minbarra l-fatt li l-kaw\a maqtug]a mill-appell inbdiet mill-im]arrek tal-lum kontra

---

[5] App. ~iv **7.3.1958** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Gerada vs Caruana*** (Kollez. Vol: **XLII.1.113**);

[6] Art. 218 tal-Kap 12;

[7] Ara App. ~iv. **25.4.1938** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Sciberras Trigona vs Sammut et*** (Kollez. Vol: **XXX.i.131**); App. ~iv. **31.3.1952** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Bor[vs Farru[ia*** (Kollez. Vol: **XXXVI.i.76**) u App. ~iv. **12.5.1958** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Testaferrata Boni`i utrinque;***

[8] Ara App. ***J. Camilleri vs L. Mallia*** (Kollez. Vol: **LXXXII.ii.305**) fuq imsemmija;

[9] Ara, per e\empju, App. ~iv. **6.3.1950** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Bonello vs Cuschieri noe*** (Kollez. Vol: **XXXIV.i.74**);

wie]ed mill-atturi tal-lum, dik il-kaw\a kienet wa]da ma]suba biex t]ares il-pussess tal-attur (l-im]arrek tal-lum) u mhux wa]da li nvestiet il-kwestjoni tat-titolu tal-marbat jew jekk marbat huwiex suxxettibbli g]al titolu privat;

Illi billi bejn il-partijiet f'din il-kaw\a hemm kontestazzjoni wkoll dwar l-element tal-identita' tal-persuni, il-Qorti t]oss li huwa f'postu li tg]id li l-element tal-identita' tal-partijiet huwa fondamentali u ta' siwi daqs i\-\ew[elementi l-o]rajn, u n-nuqqas tieg]u huwa bi\\ejjed biex jeskludi l-[udikat g]aliex min ma kienx pre\enti fil-[udizzju, u lanqas kien fih rappresentat le[ittimament, ma jistax jitqies marbut b'sentenza mog]tija u li g]addiet in [udikat, ukoll jekk l-e\itu ta' dik is-sentenza ikun jiffavorih[10];

Illi f'dan il-ka\, kif di[a' ntwera, mhux biss l-im]arrek tal-lum kien l-attur fil-kaw\a maqtug]a f'{unju, 2000, imma l-im]arrek wa]dieni f'dik il-kaw\a kien l-attur tal-lum Nenu D'Amato. L-atturi l-o]rajn fil-kaw\a tal-lum ma kinux imda]]lin bl-ebda mod fil-kaw\a l-o]ra. Is-sottomissjonijiet mag]mulin mill-atturi dwar dan l-element huma validi u msejsin sewwa fil-li[i. F'ka\ b]al dan, fejn il-pre\enza ta' parti li tidda]]al jew minn rajha tid]ol fit-tieni pro`ess ma tkunx tassew me]tie[a, ma ji[ix b'daqshekk nieqes l-element tal-*eadem personae*[11], i\da jekk persuna tkun tag]mel parti fit-"tieni" kaw\a qeg]da tasserixxi f'isimha (indipendentement mill-kwestjoni ta' kemm g]andha ra[un) jedd li]addie]or ma jista' jirrappre\entaha dwaru f'[udizzju, allura l-Qorti tifhem li \-\ieda ta' persuna b]al din ma tkunx wa]da kosmetika, imma ta' essenza g]at-"tieni" azzjoni;

Illi l-Qorti qeg]da tag]mel din l-osservazzjoni ming]ajr ma titfa' l-i`ken kumment dwar kemm hija msejsa fil-mertu l-pretensjoni tal-atturi f'din il-kaw\a. Dan l-istadju jintla]aq biss meta jitressqu l-provi dwarha;

---

[10] App. ~iv **11.4.1958** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Grixti vs Schembri*** (Kollez. Vol: **XLII.i.198**);

[11] App. **2.7.1996** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Trapani Galea Feriol pro et noe vs A[ius et*** u l-g]add ta' sentenzi hemmhekk imsemmija;

Illi dwar <u>l-element tal-identita' tal-o[[ett</u> m'hemm l-ebda kontestazzjoni g]aliex is-su[[ett ta' din il-kaw\a, b]al dak fil-kaw\a maqtug]a mill-Qorti tal-Appell, kien l-istess marbat;

Illi, madankollu, min]abba r-ra[unijiet imsemmijin i\jed 'il fuq, il-Qorti ssib li ma jistax jing]ad li t-tliet elementi mfissrin b]ala me]tie[a biex tkun mist]oqqa l-e``ezzjoni tal-[udikat [ew ming]ajr dubju pruvati f'din il-kaw\a, u billi hija me]tie[a l-konkorrenza tag]hom, il-Qorti ssib li ma jkollhiex g]a\la o]ra g]ajr li tiddikjaraha mhix imsejsa sewwa fil-li[i;

G]al dawn ir-ra[unijiet, il-Qorti qeg]da tidde`iedi billi:

Ti`]ad l-e``ezzjoni tal-[udikat, billi mhix mist]oqqa, bl-ispejje\ kontra l-im]arrek; u

Tordna li s-smig] tal-kaw\a jissokta fbil-[bir tal-provi fil-mertu.

Moqrija

ONOR. JOSEPH R. MICALLEF LL.D.,
10 ta' Jannar, 2002

Charles Falzon,
Deputat Re[istratur,
10 ta' Jannar, 2002